

han har givet for Fæstestedet. Dette maa svække vore Bestræbelser for at faae dette Forhold ordnet saaledes, som det burde være. Fremdeles er der Godseiere, som have opfyldt deres Forpligtelser mod Fæsterne, som have arbejdet i Fæstelovgivningens Aand, og hos hvem Fæsterne befinde sig vel. Men ved Siden deraf er der ganske bestemt Godseiere, som under det slappe Tilsyn, der finder Sted med Hensyn til Fæstelovgivningen og under de tilstedeværende forandrede Forhold, hvor Fæstevæsenet aldeles har tabt sin oprindelige Betydning, forsømme i den Grad deres Pligter mod Samfundet og ogsaa mod deres Eigetiliede, at de vække Forargelse i Befolkningen ved deres Overholdelse af Fæstelovgivningen. Jeg vil ikke tale om dem, der i den Grad misforstaae Tidens hele Retning, at de med en Vedholdenhed, der passer for en forgangen Tid, holde fast ved disse, nu forældede Forhold. Vilde det nu ikke være urigtigt for disse høist forskjellige Forhold at give en Lov, der ffjærer dem alle over een Kam? Dette forekommer mig at være den allersvageste Side ved dette Lovforslag, og naar den ærede Taler, der indbragte det, erklærede, at han meente sig ikke at være den Opgave voren at forelægge et Lovforslag, der løste denne Opgave, paa anden Maade end saaledes som det foreligger i Forslaget, saa kan jeg ikke see rettere end at, naar han ikke vil kunne gjøre det, saa maae Andre see at føre Sagen ind paa dette Spor; thi det troer jeg allerede fremgaaer af den hele Stilling, at en Lov som denne, i den Skikkelse, hvori den er forelagt, har en meget ringe Grad af Sandsynlighed for at blive til noget Virkeligt, for at blive til Mere end, hvad den ærede Minister omtalte, en Gjenganger. Men jeg bemærker da tillige, at medens ganske vist i en vis Retning et Spørgsmaal ikke er Noget, som man behøver at være bange for, saa gives der dog Spørgsmaal eller Gjengangere af et andet Slags, som der dog er noget mere end Luft i, og som det forekommer mig, at man ikke skalde ønske formange af i Samfundet. Til disse hører vistnok den Gjenganger, som her er kommen frem. Saafremt altsaa den ærede Forslagsstiller vil have et virkeligt Udbytte af sin Gjæning, maa han efter min

Mening slaae ind paa en anden Bei. Det Forslag, som den ærede Taler idag har anmeldt, slaaer ind paa en anden Bei, det slaaer ind paa en Bei, som en æret Rigsdagsmand tidligere her i Thinget fra først af har slaaet ind paa, nemlig at man skalde søge at faae en anden og bedre Ordning paa selve Fæstelovgivningen. Vil man nu imidlertid opgve overfor de høist forskjellige Forhold at faae en anden Forandring i Fæstelovgivningen, saa er der dog et Forhold, som jeg skal henlede Opmærksomheden paa; jeg skal henpege paa, om der ikke ad denne Bei kunde gjøres noget Virkeligt for det Æneste, som jeg vil være med til at gjøre Noget for, nemlig for at ikke nogen Fæstefamilie, der i lang Tid har siddet ved disse Gaarde, skal paa Grund af Fæstelovgivningens Overhørighed, blive nødt til at fratæde sine Fædres Gaard. Det er dette, som jeg finder vilde være uretfærdigt, og jeg skal være med til at gjøre, hvad jeg kan, for at forebygge, at det skeer. Jeg vil altsaa udtale den Anskuelse, at naar Sagen nu er den, at mange Fæstebønder ikke kunne kjøbe, i Betragtning af Tids- og Pengesforholdene og i Betragtning af, hvad der muligvis kunde komme, saa forekommer det mig, at det vilde være en gavnlig Regjeringsforanstaltning, som ogsaa Rigsdagen maatte give sit Minde til, om der blev oprettet en Slags Creditforening for de tilbageværende Fæstere saaledes, at Staten paa en Maade traadte til og hjalp og garanterede dem, der vilde indlade sig paa at kjøbe deres Eiendom fra Godseieren. Dette troer jeg, man ffylder dem. Man kan ikke overfor deres nuværende i mange Henseender ofte vanskelige Forhold friste dem ind paa at løbe den Risiko, som Mange af dem løbe, naar de ikke ere i Besiddelse af betydelige Capitaler. — Naar Taleren har været om, at denne Lov er en Gjenganger, saa er der maaskee ikke ret Mange i denne Forsamling, for hvem dette Gjengangeri har den særegne Interesse, som netop for mig. Det er snart 12 Aar siden, at denne Fæstelos forelaa. Det var i December 1856. Da blev Lovforslaget forelagt igjen, og vi havde da nylig gennemgaaet en svær Kamp for vort Fædreland, Ministerkister havde fundet Sted, og et nyt Mi-